

El sector porcí a Catalunya

Juliol 2014

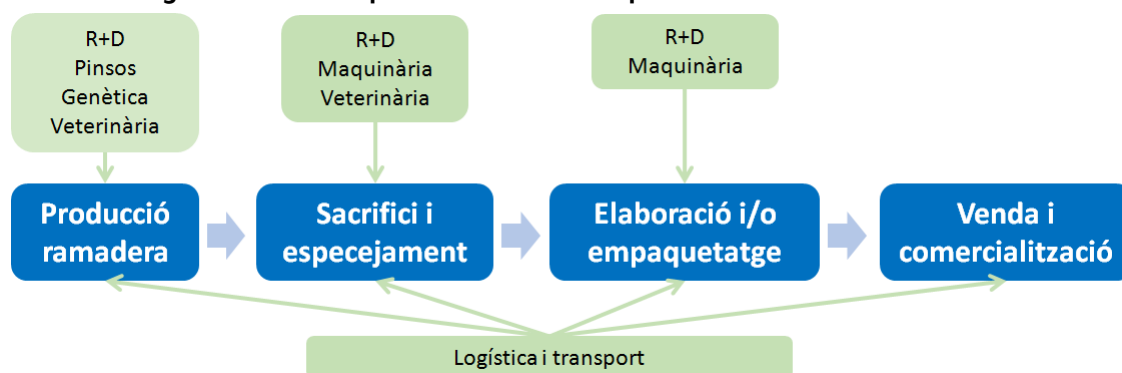
1. Introducció

La xifra de producció de 110 milions de tones de carn a tot el món dóna una idea de la importància del sector, que representa un 38,4% del total de producció mundial de carn.

A Catalunya el sector agroalimentari té una gran importància (3,8% de tot el VAB). El sector porcí representa el 32,4% del producte agrari total català i una quarta part dels caps de porcí de l'Estat espanyol. De fet, Catalunya és competitiva en aquest sector, com ho demostra el fet que té superàvit comercial a nivell internacional, tant en termes de volum (tones) com de valor. Cal tenir en compte, a més, que el sector del porcí ocupa 21.000 persones a Catalunya¹. En comparativa europea, Catalunya és el segon país en caps i tones de porc per habitant, només per darrere de Dinamarca, una potència mundial del sector.

El sector porcí està integrat per una cadena de valor consistent en les explotacions ramaderes, els escorxadors i plantes d'especejament i filetejat, la indústria transformadora i la distribució. Al voltant d'aquestes fases centrals se'n desenvolupen moltes altres de complementàries (figura 1).

Figura 1. Fases de producció del sector porcí i activitats relacionades

Aquest informe, que s'emmarca en les activitats de la Sectorial Pimec Agroalimentària, recull les magnituds econòmiques bàsiques del sector porcí a Catalunya, identifica les principals problemàtiques que afronta i, finalment, apunta propostes d'actuació per a les administracions públiques que afavoririen un major desenvolupament del sector.

¹ "El sector carni creix i arriba a l'Àsia", L'Econòmic, del 12 al 18 de juliol de 2014

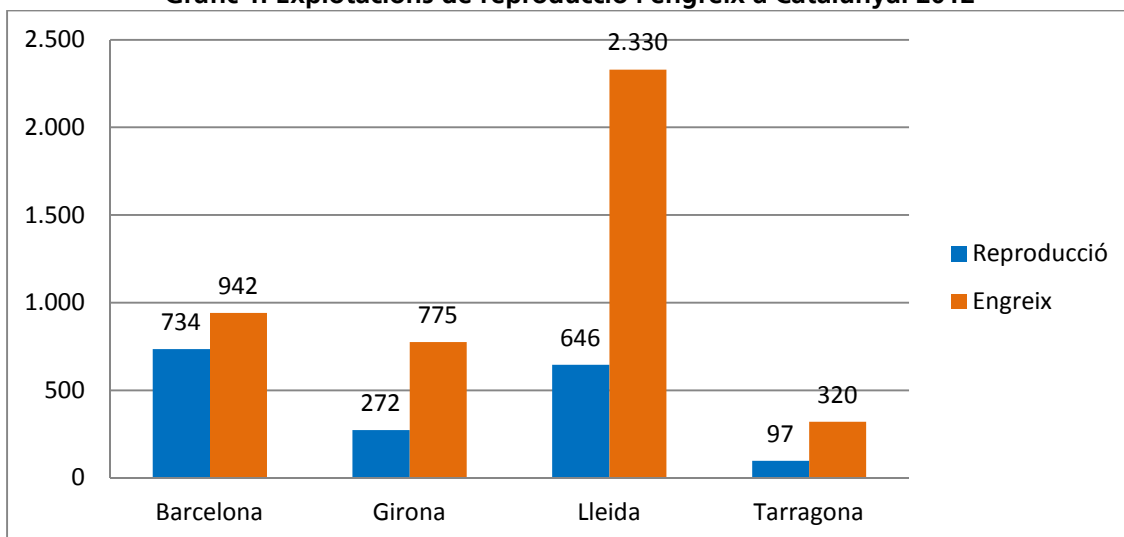
2. El sector porcí a Catalunya

El sector del porcí es pot dividir en dos àmbits: l'activitat ramadera (reproducció i engreix) i la industrial (sacrifici i elaboració de productes alimentaris del porc). Catalunya destaca en totes dues fases però, sobretot, en el vessant industrial. Vegem en primer lloc la producció ramadera i després el sacrifici i transformació, i a continuació aspectes rellevants del consum, exportació, preus, condicions sanitàries i altres activitats.

2.1. Producció ramadera del sector porcí

El nombre d'explotacions ramaderes del sector porcí a Catalunya era, al 2012, de 4.367 dedicades a l'engreix i 1.749 dedicades a la reproducció. Barcelona és la província amb més explotacions reproductores, mentre que Lleida concentra el gruix de les explotacions d'engreix (Gràfic 1).

Gràfic 1. Explotacions de reproducció i engreix a Catalunya. 2012

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Observatori del porcí, Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural (DAAM)

El nombre de caps de bestiar porcí a Catalunya al 2012 es xifra en més de 6,84 milions². Aquest valor representa el 27,2% de caps de tot l'Estat espanyol (27% dels garrins, 29% dels porcs d'engreix i 24% dels reproductors de tot l'Estat). Aquest cens es concentra majoritàriament a Lleida (54,3%), seguit de Barcelona (26,1%), Girona (12,9%) i Tarragona (6,7%). Per tipologia, destaquen els porcs d'engreix (2,7 milions de caps), seguits dels garrins i els porcs de menys de 50 quilos (1,9 i 1,8 milions

² Cal tenir en compte que el cens fa referència a un moment del temps, de manera que aquest valor no es correspon amb la producció total anual, sinó amb les existències en el moment del cens.

respectivament al 2012). Mentre que aquell mateix any hi havia mig milió de porcs reproductors, majoritàriament truges (Taula 1).

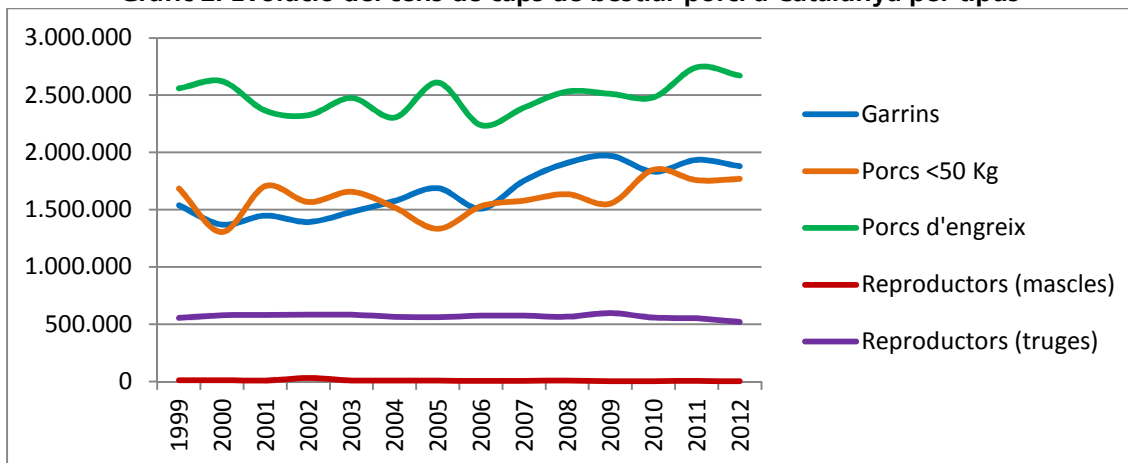
Taula 1. Cens de bestiar porcí per província i tipologia a Catalunya. 2012 (caps de bestiar)

	Garrins	Porcs <50 Kg	Porcs d'engreix	Reproductors (mascles)	Reproductors (truges)	Total
Barcelona	462.736	464.079	698.254	1.030	157.222	1.783.321
Girona	223.098	240.910	363.318	638	51.803	879.767
Lleida	1.017.335	960.502	1.473.057	1.381	264.847	3.717.122
Tarragona	176.229	102.819	136.203	242	45.270	460.763
Catalunya	1.879.398	1.768.310	2.670.832	3.291	519.142	6.840.973

Font: Idescat

Entre 1999 i 2006 es va produir una lleugera reducció en el nombre total de caps. Fins al 2012 es produeix un important increment dels garrins, porcs de menys de 50 Kg i porcs d'engreix, mentre que hi ha una reducció en el nombre de reproductors (Gràfic 2). El decreixement en el darrer any disponible s'explica, en part, per la llei de benestar animal, en vigor des del 2013, que va obligar moltes explotacions a adaptar les instal·lacions i a reduir el nombre d'animals.

Gràfic 2. Evolució del cens de caps de bestiar porcí a Catalunya per tipus

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Idescat

En porcs vius, el comerç exterior català presenta uns valors clarament favorables, en pes i en valor, tant al 2012 com al 2013 (Taula 2). En canvi, en nombre de caps de bestiar les importacions són superiors a les exportacions, pel fet que s'importen molts garrins que s'engreixen aquí. Encara que aquestes estadístiques de comerç exterior no ho contemplen específicament, cal destacar les importacions d'alt valor afegit en forma de genètica porcina, la qual permet fer creuaments.

Taula 2. Exportacions i importacions de porcs vius

	2012		2013	
	Exportacions	Importacions	Exportacions	Importacions
Pes (tones)	13.206	5.855	18.046	11.639
Valor (milions €)	22,5	11,7	30,7	21,8
Caps	113.021	117.695	127.242	248.494

Font: Elaboració pròpia a partir de l'ICEX

2.2. Sacrifici i producció de carn i derivats del porcí

Al 2012 es van sacrificar a Catalunya 18,4 milions de porcs (una part dels quals engreixats a la resta de l'Estat), amb una producció d'1,5 milions de tones de carn. Respecte al 2011, els sacrificis van incrementar-se un 5,4% i el volum de carn, un 4,1%. La dinàmica positiva es manté des del 2009. Tant en porcs sacrificats com en pes de carn Catalunya va representar, al 2012, el 42% del total de l'Estat, xifra molt superior al pes del cens.

2.3. Consum interior

Catalunya, a més de ser un gran productor, també és un gran consumidor de porc. Amb 11,7 kg³ per càpita al 2012, va ser el segon tipus de carn més consumit en pes (per darrere del pollastre) i el primer en valor (70,0€ per càpita). El preu mitjà per kg es va situar, al 2012, en 6,0€.

Els principals derivats del porc consumits a Catalunya són, per aquest ordre, el pernil salat, pernil cuit, salsitxes, fuet i llonganisses, xoriço, i cansalada i mantega.

2.4. Comerç exterior

Respecte al comerç exterior de productes càrnics i derivats del porcí, el valor de les exportacions catalanes al 2013 va ser de 1.712 milions d'euros, enfront dels 51 milions de les importacions. Aquestes xifres posen en relleu l'alta especialització catalana en el sacrifici i l'elaboració de productes derivats del porcí, tant en carn⁴ (Taula 3) com en embotits⁵ (Taula 4) i en conserves del porcí⁶ (Taula 5). Catalunya exporta 28 vegades el valor del que importa, malgrat que en tots els casos, al 2013, els valors són pitjors que els observats el 2012 quant a la taxa de cobertura.

Cal fer esment en aquest punt del fet que l'exportació de carn de porc cap a grans mercats com ara Rússia o la Xina consisteix bàsicament en productes

³ Carn fresca.

⁴ TARIC 0203

⁵ TARIC 021011, 021012 i 021019

⁶ TARIC 160241, 160242 i 160249

de menys valor, com ara menuts, peus, ungles, etcètera, que tenen molt poca demanda en el mercat europeu. L'exportació a la Xina va ser de 35-45 milions anuals entre 2011 i 2013, i a Rússia va arribar a 115 milions al 2012, però al 2013 va baixar, per raons més aviat de caràcter polític, fins a 59 milions d'euros.

Taula 3. Exportacions i importacions de carn de porc

	2012		2013	
	Exportacions	Importacions	Exportacions	Importacions
Pes (tones)	723.478	31.033	709.899	33.714
Valor (milions €)	1.681	48	1.712	51

Font: Elaboració pròpia a partir de l'ICEX

Taula 4. Exportacions i importacions de productes de porc secs, salats o fumats

	2012		2013	
	Exportacions	Importacions	Exportacions	Importacions
Pes (tones)	16.835	543	17.627	924
Valor (milions €)	121,8	2,6	143,1	3,9

Font: Elaboració pròpia a partir de l'ICEX

Taula 5. Exportacions i importacions de conserves de porc

	2012		2013	
	Exportacions	Importacions	Exportacions	Importacions
Pes (tones)	12.585	2.663	11.028	2.884
Valor (milions €)	52,3	12,3	43,0	12,1

Font: Elaboració pròpia a partir de l'ICEX

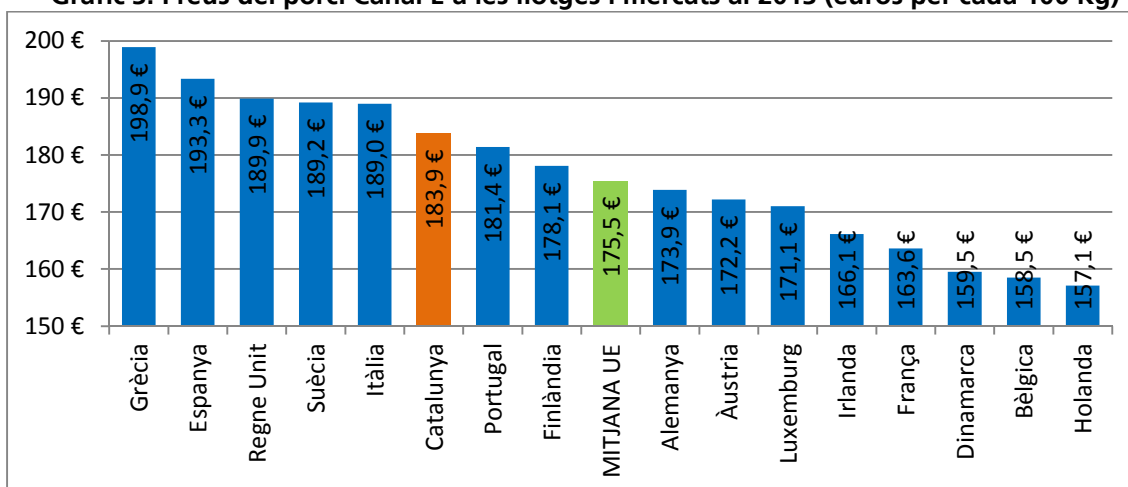
2.5. Preus i rendibilitat en la producció del porc (o preu del porc a llotges i mercats)

El preu del porc s'ha recuperat en els darrers anys. El preu a llotges i mercats del porc en canal E⁷ a Catalunya va ser, al 2013, de 183,9€ els 100 kg, superior a la mitjana de la UE però inferior al del conjunt espanyol, que es troba en la banda alta de preus de la UE15 (gràfic 3). En un país com Dinamarca, una potència mundial en aquest sector, els preus van ser un 14% més baixos que a Catalunya. Les previsions⁸ per a Espanya indiquen que al 2014 es mantindrà la tendència creixent dels preus de venda, que se situen en nivells relativament elevats.

⁷ Seguint la classificació SEUROP, indica que la canal conté carn magra en un 55%-60%, i és la segona millor tipologia segons aquesta classificació.

⁸ "Informativo porcino nº 59"; Rotecna, 1r trimestre 2014.

Gràfic 3. Preus del porcí Canal E a les llotges i mercats al 2013 (euros per cada 100 Kg)

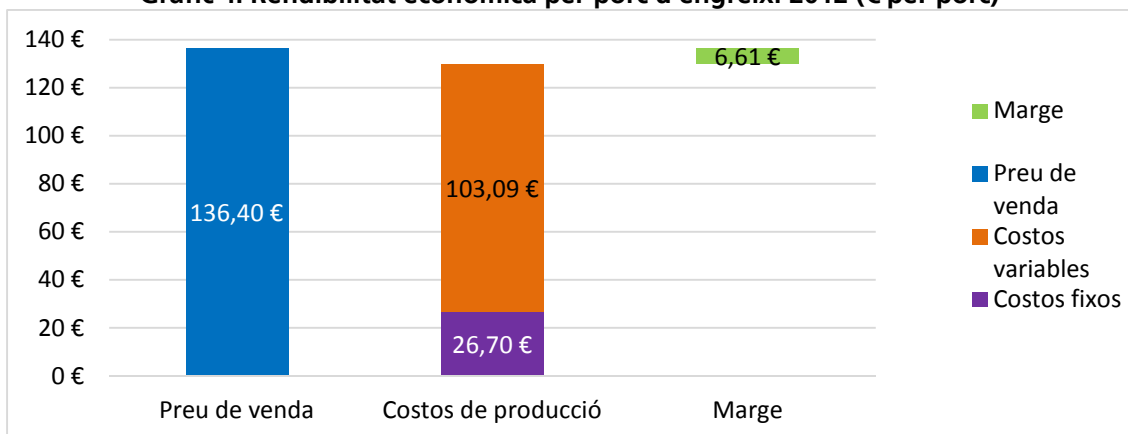

*La dada de Catalunya correspon al valor de l'escorxador de Barcelona, ja que és el comparable amb el producte de què es disposa de dades europees (Canal E). Segons el DAAM és el mercat representatiu.

Font: Elaboració pròpia a partir del DAAM

A Catalunya, al 2012, el marge per al productor de porc va ser de 6,61€ de mitjana per animal, per la diferència entre el preu de venda de 136,40€ i el cost de 129,79€ (gràfic 6). El principal component del cost és l'alimentació, que suposa 96,18€ per animal engreixat. La reproducció (0,79€), la reposició (1,38€) i els medicaments (4,74€) són altres components variables, però d'un pes molt inferior. Els costos per alimentació han mantingut una tendència creixent els darrers anys, mentre que els altres costos variables s'han reduït des del 2009. Pel que fa als costos fixos no hi ha dades del 2012, però al 2011 se centraven en la mà d'obra (35%), amortitzacions (26%), energia (13%), manteniment (7%), finances (7%), purins (4%) i altres (8%).

Gràfic 4. Rendibilitat econòmica per porc d'engreix. 2012 (€ per porc)

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Observatori del porcí

Malgrat que el nombre de reproductors va descendir lleugerament al 2012 per l'adaptació a les exigències de benestar animal, la conjuntura global del sector és favorable: uns preus de venda relativament elevats i el preu del pinso en descens fan pensar que el sector es continuarà comportant positivament a curt termini.⁹ A mitjà i llarg termini la incertesa és major, també pel fet que països de l'est d'Europa, com Ucraïna, estan apostant per la producció de porcins i són competitius en la producció de cereals¹⁰.

2.6. Activitats complementàries avançades

La cadena de valor del porc a Catalunya disposa d'una gran quantitat d'empreses i professionals amb tecnologia exportable: des de serveis veterinaris fins a l'elaboració de pinsos, passant per serveis de consultoria, investigació, maquinària o logística especialitzats en el porc.

Catalunya disposa d'alguns líders a nivell mundial en matèria de salut i benestar animal, així com en la nutrició i producció de pinsos. Pel que fa als productes elaborats del porcí també disposem d'empreses líders, capaces, per exemple, de produir embotits reduint el temps d'assecatge¹¹, gràcies a innovacions en maquinària i processos.

2.7. Alt nivell sanitari

El sector del porcí, com succeeix amb altres productes alimentaris, està subjecte a molts controls i normatives sanitaris nacionals i internacionals. El grau de compliment de la normativa a Catalunya és molt alt, de manera que el sector té una oportunitat de posar en valor aquest aspecte de la cadena de valor tant al mercat interior com, sobretot, en mercats exteriors. On té més valor és en els mercats més desenvolupats, atès que aquest atribut obre portes, com per exemple al Regne Unit, un país molt exigent en la matèria.

En canvi, en alguns mercats en creixement que també fixen normes sanitàries molt exigents, aquest requeriment no es correspon amb el nivell sanitari dels productes del país, la qual cosa fa pensar que el rigor respon a qüestions diferents de les condicions pròpiament sanitàries.

---

⁹ "Informativo porcino nº 59"; Rotecna, 1r trimestre 2014

¹⁰ Rotecna (2014)

¹¹ "Casademont redueix el temps d'assecatge dels embotits de 8 setmanes a 24 hores" *L'Econòmic*, 10 d'abril de 2010.

3. Problemàtiques del sector porcí

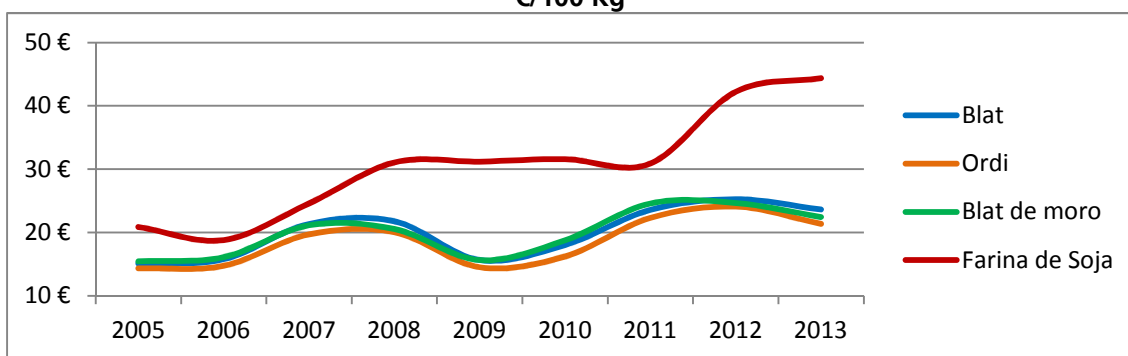
Els principals problemes que afecten un sector tan important i dinàmic com aquest es troben al llarg de la cadena de valor. Els resumim en set punts.

3.1. Preus de les matèries primeres

Tal com s'ha indicat més amunt, un dels principals determinants del preu dels porcs i de la rendibilitat del sector són els preus dels pinsos. En la seva elaboració s'utilitza bàsicament blat, ordi, blat de moro i oleaginoses, com la soja. Al Gràfic 5 es pot observar el nivell de preus i la seva evolució. Els cereals indicats suposen la base de la composició dels pinsos (aquests tres cereals suposen el 82% de les tones de cereal utilitzat, que al seu torn representen el 65% del volum de les matèries primeres emprades en la fabricació de pinsos). Els cereals tenen uns preus inferiors a la farina de soja però aquest darrer component és rellevant pel seu elevat contingut proteínic.

Al 2013, els preus dels cereals respecte als preus de 2005 són pràcticament un 50% més cars, per bé que al llarg del període s'han produït oscil·lacions. La soja ha tingut una evolució menys cíclica però ha més que doblat el seu preu durant el període considerat per les pressions en els mercats internacionals.

Gràfic 5. Preus dels components del pinso per als porcíns pagats pels productors catalans. €/100 Kg

Font: Elaboració pròpia a partir del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural

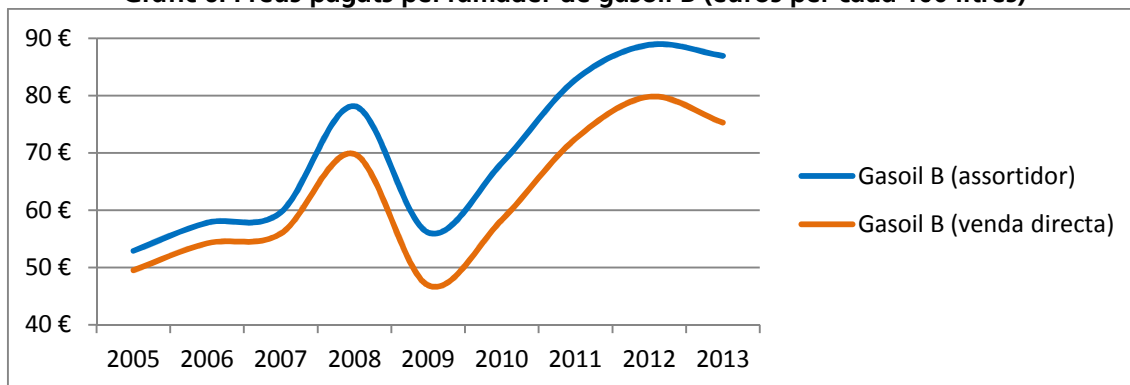
Després de 3 anys de preus elevats dels cereals, les previsions a nivell espanyol són que el preu dels cereals baixi en conjunt,¹² tal com ja va succeir al 2013. Cal tenir present, no obstant això, l'alta dependència exterior del sector ramader en matèria d'alimentació animal; s'importa més

¹² *Informativo porcino*, nº 59, 1r trimestre 2014.

del 50% de l'ordi, el 80% del blat i el blat de moro, i més del 90% de la soja, la colza i el gira-sol necessaris per produir pinso.

Un altre factor productiu com el gasoil B o d'ús agrícola (per a calefacció i per a transport) ha experimentat forts augments als darrers anys¹³.

Gràfic 6. Preus pagats pel ramader de gasoil B (euros per cada 100 litres)

Font: Elaboració pròpia a partir del DAAM

3.2. Els purins

Els purins són les dejeccions del porc. La seva gestió pot provocar contaminacions fruit d'una incorrecta aplicació, però ben aplicats són adob que fertilitza les terres i estalvia l'ús d'adobs químics. A més, amb la correcta aplicació del codi de bones pràctiques, les olors han deixat de ser un problema.

En el cas català, la importància del sector porcí fa que la gestió d'aquestes dejeccions necessiti la implicació de tot el sector. Aquest aspecte s'ha agreujat recentment perquè la reforma elèctrica¹⁴ ha afectat les plantes de cogeneració de les plantes de tractament de purins. Per aquest motiu, aquest mateix any han hagut de tancar diverses plantes¹⁵. Aquesta mesura perjudica els productors de porcs, que han de buscar alternatives per tal de tractar els purins generats. Els afectats per aquesta mesura denuncien que la decisió s'ha pres sense que se'ls hagi consultat i sense concedir-los un període d'adaptació a la nova realitat. La llei permet abocar entre 40.000 i 60.000 litres de purins per hectàrea de conreu¹⁶. Amb aquesta limitació,

¹³ Veure INFORMES PIMEC 4/2014 per a un major detall dels preus del gasoil.

¹⁴ Reial decret llei 9/2013, de 12 de juliol, pel qual s'adopten mesures urgents per garantir l'estabilitat financera del sistema elèctric; i la Llei 24/2013 del sector elèctric.

¹⁵ <http://www.324.cat/noticia/2307213/catalunya/Saturen-les-sis-plantas-de-tractament-de-purins-de-Catalunya-per-la-retallada-de-lEstat>

¹⁶ El Decret 136/2009 estableix els límits de nitrats per hectàrea en funció del tipus de conreu.

l'excedent de purins és d'uns 2,5 milions de tones a tot l'Estat, unes 650.000 a Catalunya d'un total d'uns 15 milions que es generen anualment.

Actualment existeixen tecnologies per millorar el tractament dels purins. Per exemple, la separació entre residus sòlids i líquids, que permet reduir-ne l'impacte, atès que els residus líquids són més fàcils d'absorbir i els residus sòlids es poden traslladar i utilitzar a camps més llunyans. També existeix la possibilitat que la composició dels purins sigui menys agressiva amb la terra a través de pinsos adaptats, i que el seu impacte contaminant sigui menor. Fins i tot, algunes veus han proposat que els purins puguin servir d'aliment en ecosistemes marins. Però totes aquestes mesures necessiten inversions que els productors no sempre poden realitzar i exigeixen temps, i per impulsar-les amb força caldria el suport públic.

3.3. L'energia i l'autoconsum

El consum energètic és rellevant en el sector, especialment en la reproducció, atès que s'han d'assegurar les temperatures adequades per als garrins. Moltes explotacions estan optant per instal·lar calderes pròpies o plaques fotovoltaïques que possibilitin l'autoconsum. Però malgrat que aquestes inversions acostumen a tenir un retorn a mitjà termini, resulten cares i no totes les empreses disposen dels recursos per assumir els desemborsaments inicials.

Les calderes de biomassa exigeixen una inversió superior que les de gasoil (uns 10.800€ enfront de 4.500€ segons un estudi d'Insuntec Technology¹⁷), però l'eficiència de l'energia obtinguda per pèl·let és superior per cada euro gastat, a banda que les modificacions que s'estan realitzant fan que aquest rendiment sigui cada vegada millor. Per una demanda anual d'uns 27.300 kWh, l'estalvi anual d'una caldera de biomassa es xifra, de mitjana, en 900€, de manera que aquesta inversió s'amortitza en 6-7 anys, i es pot reduir si es disposa de massa forestal pròxima i/o si el consum energètic és superior.

Atesa la dependència energètica del país i els elevats i creixents costos energètics, caldria pensar en mesures de suport a la millora de l'autosuficiència. Però en aquest sentit, tal com PIMEC ha denunciat repetidament, el govern central no sembla disposat a potenciar, ni tan sols a facilitar l'autoconsum. Entre les darreres mesures, l'Estat ha incrementat la part fixa de la factura elèctrica regulada i es pretén penalitzar

¹⁷ Les calderes de biomassa, un altre consum és possible; <http://www.insuntec.com/imatges/article%20biomassa%20revista%20agricat%20150.pdf>

l'autoconsum a través d'un peatge de recolzament per utilització de la xarxa, dissenyat amb caràcter dissuasori, que no deixa de ser un "impost a l'aprofitament del sol" i un perjudici per a aquelles granges que es dediquen a la reproducció, les més indicades per a l'autoconsum.

3.4. La seguretat i el benestar dels animals

Per tal de garantir la salut, el benestar i la qualitat dels productes porcíns, les condicions de vida, el transport i la mort d'aquests animals són aspectes clarament regulats per normatives europees. Lògicament, tot això afecta els costos de producció.

El Reial Decret Llei 1135/2002, de 31 d'octubre, estableix aquestes condicions, i des del 2013 és d'aplicació per a totes les explotacions porcínes. Entre altres, es fixa la superfície necessària d'acord amb la funció i pes de l'animal i del nombre total d'animals. Així mateix es regulen les característiques de la superfície i de la manipulació dels animals.

Les instal·lacions han d'evitar qualsevol dany dels porcs, han de ser fàcils de netejar i desinfectar; l'alimentació haurà de ser diària i suficient per a tots els porcs, els quals han de tenir accés permanent a aigua fresca. D'altra banda, els animals no podran ser mutilats sense justificació terapèutica.¹⁸

Més enllà de l'encariment dels costos de producció que comporten les mesures indicades, que són generals per tots els productors europeus, el trasbals que han suposat ha estat important i l'esforç d'adaptació, majúscul.

3.5. L'IVA i les empreses exportadores

El sector porcí exportador fora de la UE es veu afectat per la problemàtica del retorn de l'IVA per part de la hisenda pública, que arriba a acumular uns grans retards (en ocasions supera 1 any). Les tensions financeres que provoquen aquests retards s'afegeixen a les dificultats creditícies generals que pateixen les empreses.

3.6. Burocràcia per a l'exportació fora de la UE

En el sector porcí també repercuteix negativament la ineficiència dels PIF (*Puesto de Inspección Fronterizo*), que segueixen aplicant uns horaris limitats i un zel més acusat que el que s'aplica en altres ports d'Espanya, amb la conseqüència que s'entorpeix i s'encareix l'exportació (temps

¹⁸ Es poden consultar les normes mínimes per a la protecció dels porcs a l'enllaç <http://www20.gencat.cat/portal/site/DAR/menuitem.3645c709047c363053b88e10b031e1a0/?vgnextoid=83cb5eee8da34110VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=83cb5eee8da34110VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>

d'espera, costos de refrigeració de contenidors retinguts al port, etcètera). Aquests problemes es concentren en les exportacions a països no membres de la UE, atès que amb els membres la mercaderia flueix com a mercat intern que és.

3.7. Esforç exportador i construcció de marca país

Malgrat que Catalunya és un gran exportador de carn, que disposa d'algunes empreses líders en productes elaborats i que la seva qualitat és adequada per competir en els mercats internacionals, la penetració exterior real és molt més baixa que la penetració potencial. Hi ha una oportunitat de posar en valor l'alt nivell sanitari del producte. Per exemple, el Regne Unit és un gran consumidor de productes del porc i és un mercat que valora molt l'empremta ecològica.

Per part de l'Administració catalana caldria considerar l'impuls de la creació d'una marca país en aquest sector, com ja té consolidada, per exemple, Dinamarca. I la marca no se centra només en el producte en si, sinó que comprèn tota la cadena de valor incloses les activitats que fan possible que aquest sigui un sector altament competitiu (veterinària, maquinària...).

4. Propostes PIMEC

Tenint en compte la situació del sector porcí, des de PIMEC considerem que caldria incidir sobre alguns aspectes per tal que les diverses activitats relacionades amb l'elaboració i venda de productes porcins millori.

- a) Millorar el regadiu per incrementar la quantitat i qualitat dels conreus utilitzats per a la producció de cereals destinats a l'alimentació dels porcs i augmentar així l'autosuficiència.
- b) Impulsar sistemes de tractament dels purins, com ara la separació sòlid-líquid. Aplicar una pròrroga a la normativa que afecta les primes quant a les energies renovables i als purins, per tal que les empreses puguin adaptar-se als canvis imposats per l'administració central.
- c) Exigir que els PIF tinguin horaris adaptats a les exigències de l'exportació i que no representin, com succeeix actualment i pràcticament des de sempre, una trava i un encariment a l'exportació.
- d) Recuperar amb rapidesa l'IVA corresponent a les exportacions no-UE.

- e) Eliminar les traves a l'autoconsum energètic i impulsar-ne l'extensió, en particular a les granges de reproducció.
- f) Impulsar la marca país en el sector, associada a la qualitat de la carn i dels productes elaborats, i sobretot a un nivell sanitari superior.